

Principalele rezultate ale cercetărilor de la Ciuperceni - Tr. Măgurele

VASILE BORONEANȚ, I. VLAD, (arheologi), ELENA TERZEA, TH. NEAGU, V. SERINI (paleontologi), P. COTEȚ, D. POPESCU (geologi), TATIANA POSTOLACHE, H. AZVADUROV (pedologi), ȘTEFANIA ROMAN, M. CÎRCIUMARU (palinologi)

În vara anului 1980 au fost continuate lucrările în complexul de așezări paleolitice de la Ciuperceni¹. S-a lucrat la obiectivele: Carieră, Vii I, și într-un punct situat aproximativ la 1 km vest de Carieră, denumit „La tir” sau „La poligonul vechi”.

În punctul Carieră s-a continuat adîncirea secțiunilor începute în anul 1979, făcîndu-se spargeri cu pichamerul a nivelelor consolidate cu carbonat de calciu, spre a se crea spațiul de lucru pentru anii viitori. Piese arheologice s-au recoltat puține din cauză că s-a lucrat mai mult în depunerile inferioare, fără urme de locuire umană. Cîteva piese s-au găsit în secțiunea I — prelungire sub placa consolidată cu carbonat de calciu. Ele constau din așchii și nuclee retușate.

Ca rezultate mai deosebite privind paleontologia vertebratelor din depozitul cu silex maroniu roșcat, pentru anul 1980 menționăm confirmarea prezenței unor specii determinate în anii trecuți ca *Mimomys sthelini*; *Ocolonoides csarnotanus*; *Paracernilus australis* etc. Din anul 1980 menționăm *Prisopolox priscus* — formă înrudită cu orbetele, *Trogontherium minus* — castorid, *Pliopentaurista dehnelti* — neveriță zburătoare, *Mimomys ocitanus*, cervide arhaice, *suidae* mici și o specie neidentificată de chelonian. În urma studiilor de laborator și a documentării bibliografice, vertebrata menționată anul trecut ca *Desmana* sp., nouă pentru istoria continentului, a fost descrisă și denumită *Desmana gelica*.

În ceea ce privește paleontologia nevertebratelor se evidențiază faptul că în baza aflorimentului din cariera din nisip de la Ciuperceni, sub nivelul de pietriș grosier cu galeți mari de silex și lentile de nisipuri mai fine, vărgate, gros de 1,80 m, se află un banc de argilă kaki gros de circa 0,20 m, iar sub acesta, pe circa 1 m, aflorirează o cretă gălbuie compactă argilooasă, care se continuă în profunzime pe o distanță încă nestabilită. Analiza preliminară micropaleontologică efectuată asupra bancului de argilă a arătat că din acest punct de vedere este sterilă.

S-au analizat și trei probe din nivelul bazal de cretă. Acestea au scos în evidență o bogată faună de foraminifere și ostracode din care cităm: *Gaudryina cretacea*, *Plectina ruthenica*, *Orbignya variabilis*, *Lutuola nautiloidea*, *Tritaxia tricarinata*, numeroase nodosariide, *Ramulina novaculeata*, *Heterohelix globulosa*, *Bolivina incrassata*, *Pulenia quaternaria*, *Cibicides volzianus*, *Cibicides beaumontianus*, *Gavalinella elementiana*, *Stensioina allisima*, *Gyroidinoides globosus*, *Globotruncana confusa* etc.

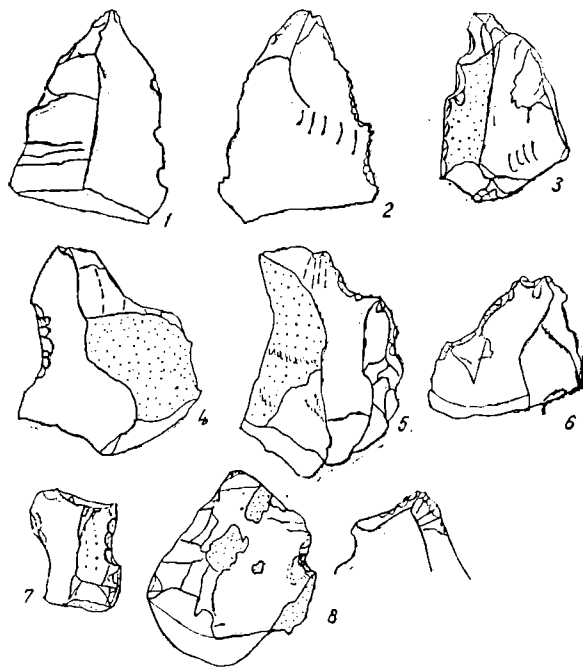

Fig. 1. Ciuperceni — „La tir”. Piese de silex descoperite în stațiunea arheologică.

Această asociație atestă clar vîrsta Campinian superior (Senonian superior) a acestor depozite. Importanța deosebită a acestui punct constă în primul rînd în aceea că este singurul loc unde, în toată Cîmpia Română, pe malul Dunării, apare la zi faciesul de cretă, facies care se aflorirează în malul bulgăresc. În felul acesta, fauna sus citată este o faună nouă pentru această zonă a țării. Prin datarea acestui orizont de cretă se poate afirma cu certitudine faptul că galeții de silex din partea superioară sînt proveniți din

¹ V. Boroneanț, I. Vlad, Materiale, Oradea, 1979, p. 21—27; V. Boroneanț și I. Vlad — arheologie, Elena Terzea — paleontologie vertebrate, Th. Neagu — paleontologie nevertebrate, P. Coteț — paleogeografie, D. Popescu — geologie, H. Azvadurov și Tatiana Postolache — pedologie, Materiale, Tulcea, 1980, p. 652—657.

partea terminală a acestor formațiuni erodate de apă, care a înlăturat, sub forma de mil fin, creta argilooasă și a depus-o la mică distanță, după ce forța de transport a scăzut, accidentele silicioase aflate în masa rocii, și care așa cum apar, arată că au suferit un transport foarte mic (pe distanțe destul de reduse).

* * *

La Vii I s-au continuat lucrările pentru a se delimita întinderea așezării pe partea de nord și nord-vest. Spre vale, în acest sector, s-a făcut o secțiune. Materialul arheologic provine din stratul de pământ purtat, ca grosimi ce variază între 0,25–0,30 m și din stratul galben, fără acumulări de calciu sub formă de granule. În acesta din urmă s-a găsit materialul *in situ*. Stratul de cultură este anevoios de delimitat din cauza lucrărilor de amenajare a pantei în trepte, în vederea plantării viței de vie. Aceste lucrări au deranjat stratul de cultură, iar pe unele părți l-au inversat. Piese găsite sînt așchii sau lame aparținînd faciesului aurignacian prezentat în anii trecuți din secțiunile 1, 2 și 3. Piese găsite în anul acesta, relativ puține la număr, nu aduc schimbări în tipologia sau datarea așezării.

Pentru Vii I s-au lucrat o parte din probele de pământ recoltate anul trecut. Rezumînd studiul paleopedologic al depozitelor solificate din partea superioară, menționăm că ele au evidențiat pe o grosime de 5 m o secvență de soluri formate pe depozite loesoide, luto-prăfoase. În cadrul acestor soluri, considerate ca formațiuni dezvoltate în condițiile unui climat de silvostepă, se remarcă trei perioade relativ mai umede care corespund unor soluri de pădure. Acest caracter este atestat de analiza la microscop a probelor de sol, care indică la rîndul său prezența proceselor de iluviere (spălare, acumulare) a argilei, fenomen caracteristic unui climat de pădure.

Prezența în secțiune a trei maxime de acumulare de argile și a trei maxime de acumulare a carbonaților de calciu confirmă din punct de vedere pedologic, al alternanței climatice trei perioade mai puțin umede și reci cu trei perioade mai umede și calde.

În cazul cînd alternanțele climatice ar corespunde într-adevăr stadialelor și interstadialelor întreaga secvență de soluri îngropate pot fi atribuite ultimei glaciațiuni Würm iar nisipurile din baza solurilor ar corespunde probabil interglaciarului Riss — Würm.

În obiectivul „La Tir” a fost identificată o locuire de tip nou. Stațiunea a fost reperată încă din 1971, dar săpăturile s-au putut efectua doar în anul 1980. Stațiunea este situată pe malul stîng al unui pîriu care ocolește localitatea Ciuperceni, pe la nord, avînd direcția vest-est, pentru ca la o distanță de aproximativ 1 km de sat să-și îndrepte cursul în unghi drept, pe direcția nord-sud. Locul așezării se plasează în exteriorul unghiului, pe latura de est, la extre-

mitatea sudică a cîmpiei Burnazului. De sub așezare începe panta erodată (paleovalea Dunării). Marginea cîmpului Burnazului în această zonă prezintă eroziuni în trepte de caracter restrîns. Pe o asemenea primă treaptă se situează așezarea. S-a practicat o secțiune de 20×2 m, orientată vest-est, urmînd ca în viitor să treacă peste așezare spre a se verifica stratigrafia și întinderea sa (fig. 2).

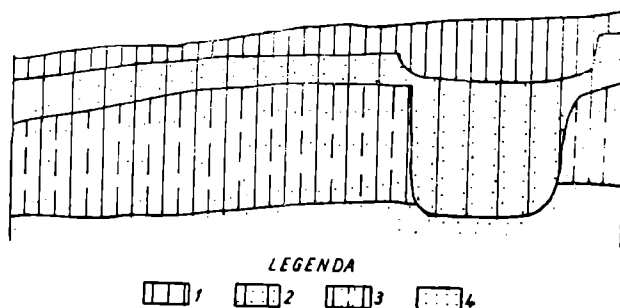

Fig. 2. Ciuperceni — „La Tir”. Profilul șanțului I.
Legenda: 1 — Sol în formare; 2 — Galben cafeniu, Paleolitic II; 3 — Galben albicios prăfos, Paleolitic I; 4 — Nesăpat.

Stratigrafia se prezintă astfel: la suprafață (0,05–0,07 m) — un strat vegetal (orizontal), sub acesta stratul gălbui cafeniu loessoid (0,40 m), care suprapune stratul galben albicios bogat în nisip (0,90 m). În acestea două din urmă se află cantonate locuirile paleoliticului. Silicul utilizat la facerea uneltelor are o patină alb gălbuie, mai rar maron cenușiu. În spărtură poate avea culoare galben-cafenie, cenușiu-verzuie sau nuanțe de brun. Ocazional sînt folosite și alte roci, printre care și cuarțul. Materia primă se procură din deschiderile naturale din zonă și de pe albia Dunării. În nivelul inferior, ca tipuri de unelte se întîlnesc: așchii de tip levallois cu talon neted, neretușate sau retușate, racloare simple sau duble, așchii pedunculate, retușate, gratoare à moussou, gratoare atipice pe așchii de tip levallois, piese cu encoche, burine, microașchii, lame non levallois. În nivelul superior: așchii levallois cu talon neted sau puțin retușat, cu talon spart sau degajat (enlevé), virfuri levallois, simple sau retușate, racloare transversal-convexe și convexe, piese cu encoche, burine, microașchii fin retușate, gratoare pe așchii de tip levallois, nuclee levallois (fig. 1/1–2). Cantitativ domină materialul microlitic. După cum s-a văzut, în prepararea tipurilor principale întîlnite, domină elementele de tehnică levallois. S-ar putea ca această cultură de tradiție levallois-musteriană să stea la baza aurignacianului din Cîmpia Română, diferit ca tipologie de restul aurignacianului din țară, dar mai ales de cel din Moldova². Urmează ca cercetările viitoare să aducă noi lămuriri și date care să contureze

² Al. Păunescu, *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită pe teritoriul României*, București, 1970; Maria Bîrți, *Paleoliticul în Țara Oașului*, București, 1972; M. Brudiu, *Paleoliticul superior și epipaleoliticul din Moldova*, București, 1974; I. I. Mogoșanu, *Paleoliticul din Banat*, București, 1972.

caracteristicile acestui nou faciès al paleoliticului mijlociu de pe teritoriul țării noastre.

Fără a aparține unui strat cultural, în săpătură sau periegheze, s-au găsit materiale aparținând probabil primei epoci a fierului dar și secolului al XIII-lea e.n.

S-au prelevat de asemenea noi probe pentru analize de polen sau chimice. În ce privește cercetarea în general a complexului de locuiri paleolitice de la Ciuperceni facem precizarea că unele date privind cercetările de laborator sînt în curs de prelucrare și vor fi comunicate în viitor.

În timpul săpăturilor s-au făcut cercetări de teren în perimetrul comunei Traian, recoltîndu-se din partea de nord-vest a satului (din perimetrul locuit) materiale paleolitice și din epoca daco-romană.

PRINCIPAUX RÉSULTATS DE RECHERCHES DE CIUPERCENI-TURNU MĂGURELE

RÉSUMÉ

L'exploration du lieu-dit „carieră” a mis au jour d'autres pièces se rattachant à une faciès de la pebble culture. Les travaux ont été poursuivis dans le secteur VII I afin de relever les limites de l'habitat au nord-ouest et au nord; à

cette occasion, les fouilles dégagèrent d'autres pièces remontant à l'aurignacien. Un autre secteur de travail a été ouvert au lieu-dit „La tir”, situé à environ un kilomètre vers le nord-ouest par rapport à la carrière. Là, les fouilles ont localisé deux couches culturelles du paléolithique, ainsi qu'une industrie de type levalloisien-moustérien. Il se peut que cette industrie se soit trouvée à la base de l'évolution aurignacienne de la Plaine roumaine. L'étude paléontologique vient confirmer la présence des espèces déjà localisées au cours des années précédentes, ainsi qu'une série d'espèces nouvelles, à savoir: d'ordre du CHÉLONIEN — une espèce de poisson à carapace, de petite taille; une taupe de grande taille, *Talpa csarnotana*; le lapin archaïque — *Trischizolagus dumitrescu* et un espèce de mustéidé de la taille d'une martre. Par ailleurs, l'espèce dénommée l'année dernière *Desmana* Sp. a pris maintenant le nom de *Desmana getica*. Pour ce qui est des invertébrés, la couche de craie a livré une série de formainnifères et d'ostracodes nouvelles pour la zone en question, dont nous citons ci-après quelques unes: GAUDRYNA crétacée, PLECTINA ruthénica, ORBIGNYA variabilis, ainsi que des nodosaires comme: RAMULINA novaculeata, HETEROHELIX globulosa, PULLENIA quaternaria etc. Les spécialistes ont étudié aussi des échantillons de paléopédologie prélevés à VII I, ce qui les a amenés à constater qu'il s'agit d'une succession ininterrompue de dépôts parmi lesquels figure également un dépôt aurignacien.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Ciuperceni — „La Tir”. Pièces en silex découverts dans la station.

Fig. 2. Ciuperceni — „La Tir”. Profil de la tranchée I.